

14.11.2023

1/3

YRITYSTUKINEUVOTTELUKUNNAN LAUSUNTO

Business Finlandin tukiohjelma tutkimusinfrastruktuurien rakentamiseen ja uudistamiseen

1. Lausuntopyyntö ja tuen kuvaus

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt 16.10.2023 päivätyllä lausuntopyynnöllä yritystukineuvottelukunnalta lausuntoa siitä, täyttääkö *Business Finlandin tukiohjelma tutkimusinfrastruktuurien rakentamiseen ja uudistamiseen* Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohdan mukaiset valtiontuen kriteerit ja siitä, mitä valtiontukisääntöjen mukaista menettelyä tukitoimenpiteen osalta tulisi noudattaa (lausuntopyyntö liitteenä).

Tuen tavoitteet ja sisältö

Rahoitusta myönnetään tutkimusinfrastruktuurien investointeihin. Tuki kohdennetaan koordinoitavaikeuksista sekä puutteellisesta ja epäsymmetrisestä informaatiosta johtuvaan markkinoiden toimintapuutteeseen. Tukea voidaan myöntää Suomessa toimivien, taloudellista toimintaa harjoittavien tutkimusinfrastruktuurien rakentamiseen tai uudistamiseen. Tukikelpoisia kustannuksia ovat aineelliseen ja aineetomaan omaisuuteen tehtäviin investointeihin liittyvät kustannukset.

Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1444/2014, TKI-rahoitusasetus) 6 luvussa säädetään rahoituksesta tutkimusinfrastruktuurien rakentamiseen ja parantamiseen. TKI-rahoitusasetusta muutettaisiin tutkimusinfrastruktuureja koskevan tuen osalta siten, että tuki-intensiteettiä voitaisiin tietyissä tapauksissa korottaa 60 prosenttiin yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 26 artiklan muutoksen (voimassa 1.7.2023 alkaen) mukaisesti. Tuki-intensiteetti voidaan korottaa 60 prosenttiin, jos vähintään kaksi jäsenvaltiota vastaavat julkisesta rahoituksesta, tai jos on kyse tutkimusinfrastruktuurista, joka arvioidaan ja valitaan unionin tasolla. Tuki-intensiteetin korotusmahdollisuuden taustalla on kansainvälisten hankkeiden riskialttiimpi luonne sekä tavoite lisätä eurooppalaista yhteistyötä. Näin ollen kyseinen TKI-rahoitusasetuksen muutos mahdollistaisi yritysten saamien tukien korottamisen.

Tuen budjetti ja myöntäminen

Tuen myöntää Business Finland. TKI-asetuksen nojalla myönnettyyn rahoitukseen käytetään valtion talousarvion momentin 32.20.40 (tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen) ja momentin 32.20.83 (lainat tutkimus- ja innovaatiotoimintaan) mukaista määrärahaa.

Ennakoarviointi

2.1 EU:n lainsäädännön mukaisten valtiontuen edellytysten täyttyminen

Tukitoimenpiteen arvioidaan täyttävän Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohdan mukaiset valtiontuen kriteerit. Tuki myönnetään valtion varoista. Tuki myönnetään taloudelliseen toimintaan. Myönnettävä tuki myönnetään tapauskohtaisesti, joten tuki on luonteeltaan valikoiva. Tuensaajat toimivat kilpailluilla markkinoilla, joten valikoiva tuki vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua. Tukiohjelmalla on vaikutusta yritysten väliseen kilpailuun markkinoilla, koska muutokset laajentavat eräiden yritysten mahdollisuuksia tukien saamiseen.

2.2 Valtiontukea koskeva menettelytapa

Yleisen ryhmäpoikkeusasetukseen tehtiin muutoksia komission asetuksella (EU) 2023/1315. Muutokset voimaan 1.7.2023. Voimassa olevat tukiohjelmat on mukautettava uuden asetuksen ehtoihin kuuden kuukauden siirtymäajan puitteissa. Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen muutosten vuoksi tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoituksesta annettuun valtioneuvoston asetukseen esitetään muutoksia. Tutkimusinfrastruktuureille myönnettävän investointituen intensiteetin muutos perustuu yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 26 artiklaan sellaisena kuin se on muutettuna 1.7.2023 alkaen.

Yksi ehdotetuista asetusmuutoksista koskee poikkeusta vaikeuksissa olevien yritysten tukemisen osalta. Ehdotettu muutos on voimassa olevan ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan 4 kohdan c alakohdan mukainen. Kyseisen ryhmäpoikkeusasetuksen poikkeuksen taustalla on unionin laajuinen tarve tukea jäsenmaiden yrityksiä taloudellisissa vaikeuksissa, joita ne kohtasivat COVID-19-pandemiasta johtuvien järeiden taloudellisten ja sosiaalisten rajoitusten myötä. Vaikka kyseinen ryhmäpoikkeusasetuksen kohta salliikin vaikeuksissa olevien yritysten tukemisen sillä edellytyksellä, että yritykset ovat joutuneet vaikeuksiin pandemiasta johtuvan poikkeusajan puitteissa, tällä hetkellä on kuitenkin epäselvää, voidaanko kyseisiä yrityksiä tukea poikkeuksen perusteella, mikäli ne vuoden 2021 jälkeen olisivat olleet elinkelpoisia mutta joutuneet sittemmin uudelleen vaikeuksiin. Lisäksi poikkeukseen liittyvän johdanto-osan 2 kappaleen perustelutekstissä asetuksessa (EU) 2021/1237 lukee seuraavasti:

Jotta voitaisiin ottaa huomioon covid-19-pandemiasta yrityksille aiheutuneet taloudelliset ja rahoitukselliset seuraukset sekä varmistaa johdonmukaisuus komission yleisten politiikkatoimien kanssa erityisesti vuosina 2020–2021, asetusta (EU) N:o 651/2014 olisi mukautettava. Yritysten, joista on covid-19-pandemian vuoksi tullut vaikeuksissa olevia yrityksiä, olisi edelleen voitava saada asetuksen (EU) N:o 651/2014 mukaista tukea rajoitetun ajan eli 1 päivän tammikuuta 2020 ja 31 päivän joulukuuta 2021 välisenä aikana.

Asetusta on siksi mahdollista tukita myös niin, ettei joulukuun 2021 jälkeen ole mahdollista myöntää vaikeuksissa olevalle yritykselle tukea tämän poikkeuksen nojalla.

2. Yritystukineuvottelukunnan lausunto

Yritystukineuvottelukunta puoltaa ennakkoarvioinnissa esitettyä ja toteaa, että lausuntopyynnön mukaiseen tutkimusinfrastruktuurien rakentamisen ja uudistamisen tukiohjelmaan tehtävät muutokset täyttävät EU:n lainsäädännön mukaiset valtiontuen edellytykset.

Valtiontukea koskevana menettelytapana kyseessä olevan tukiohjelman tapauksessa voidaan soveltaa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 26 artiklaa. Yritystukineuvottelukunta toteaa, että ryhmäpoikkeusasetuksen soveltaminen edellyttää, että myönnettävä tuki täyttää asetuksen I luvun yleiset edellytykset sekä ne III luvun artiklan mukaiset erityiset edellytykset, joilla määritellään yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukainen sisämarkkinoille soveltuva tuki.

Ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan 4 kohdan c alakohdan vaikeuksissa olevia yrityksiä koskevan poikkeuksen osalta on epäselvää, voidaanko kyseisiä yrityksiä tukea poikkeuksen perusteella, mikäli ne vuoden 2021 jälkeen olisivat olleet elinkelpoisia mutta joutuneet sittemmin uudelleen vaikeuksiin

Esittelijä: johtava asiantuntija Samuli Miettinen

LIITTEET

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö 16.10.2023 liitteineen